

การศึกษาทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อการสมรสเพศเดียวกัน The Study of Youth Attitudes towards Same-sex Marriage

เพชรรัตน์ ไสยสมบัติ¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อการสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน และเพื่อหาเหตุผลของการสนับสนุนหรือคัดค้านการออกกฎหมายการสมรสเพศเดียวกันดังกล่าว เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลที่เป็นในการผลักดันร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิตให้ผ่านและประกาศใช้เป็นกฎหมายได้ โดยเป็นการวิจัยเชิงบูรณาการ คือ แบบผสมผสาน (Mix Method Research) เชิงปริมาณได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกชั้นปีและทุกเพศจากการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 453 คน โดยการตอบแบบสอบถามออนไลน์ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นิสิตทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก คละเคล้ากันไปทุกชั้นปี โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศทางเลือกนั้น ผู้วิจัยคัดเลือกด้วยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และสำหรับกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง ผู้วิจัยคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนทั้งหมด 15 คน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการที่จะให้มีกฎหมายรับรองการใช้ชีวิตคู่โดยถูกต้องตามกฎหมายของคู่รักเพศเดียวกันในประเทศไทย โดยให้เหตุผลว่าทุกคนไม่ว่าเพศใดก็ตามควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน หากไม่มีกฎหมายรับรองสถานะการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกันแล้วจะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และยังเห็นว่าหากจะมีกฎหมายใดเพื่อออกมารับรองสิทธิแล้ว ควรจะเป็นกฎหมายเพื่อให้จดทะเบียนสมรสกันมากกว่าที่จะจดทะเบียนคู่ชีวิต เนื่องจากจะทำให้ได้สิทธิและประโยชน์เท่ากับคู่สมรสชายหญิง นอกจากนี้ในงานวิจัยยังมีข้อเสนอแนะว่ารัฐบาลควรมีมาตรการเพื่อช่วยเหลือการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกัน เช่น รัฐบาลควรเร่งรีบเสนอกฎหมายเพื่อให้ผ่านความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติในการออกกฎหมายเพื่อรับรองสิทธิในการอยู่กินร่วมกันได้ หรือควรกำหนดสัดส่วนที่นั่งในสภาให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศได้เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อผลักดันกฎหมายให้กับคนกลุ่มนี้ และรัฐควรร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือองค์กรและมูลนิธิที่ทำงานรณรงค์สิทธิของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และสื่อมวลชนในการรณรงค์ให้มีการนำเสนอภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในทางสร้างสรรค์เพื่อให้ประชาชนเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและสิทธิของคนกลุ่มนี้

คำสำคัญ: การจดทะเบียนคู่ชีวิต การสมรสเพศเดียวกัน คนที่มีความหลากหลายทางเพศ

Abstract

This research aims at studying attitudes of youths towards same-sex marriage and finding reasons why they support or oppose same-sex marriage law in order to have legislative know important information for issuing the law. This research employs mix-methods; quantitative method collected data from 453 Srinakharinrarawit students of all sexes and genders by online surveys. Qualitative method collected data by interviewing 15 students. LGBT interviewees were collected by purposive sampling and male and female interviewees were collected by accidental sampling.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

The results found that most of the sample group highly agreed on legalizing same-sex marriage in Thailand. They agreed that all human being whatever sex should have an equal right. Denial of the recognition of same-sex marriage law is a denial of their fundamental human rights. Moreover, they also think that if the law is passed, the legislative should issue Same-sex Marriage Bill more than Civil Partnership Bill for the reason that it grants more rights and benefits of marriage as similar as the heterosexual couple. They also suggested that legislative should not only issue related laws, but should also prescribe portion of members of parliament for LGBT so that they can be an MP in order to help support law for their groups. Government should cooperate with NGOs or LGBT associations to help LGBT and cooperate with media in creating campaigns so that people will understand them more.

Keywords: Civil Partnership Bill, Same-sex Marriage, LGBT

บทนำ

ปัจจุบันในเรื่องของเพศนั้นมีได้มีเพียงแค่เพศชายและหญิงเท่านั้น แต่ยังมีบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (Gender Diversity) หรือกลุ่มเพศที่สาม หรือ LGBT (Lesbian Gay Bisexual and Transgender – หญิงรักหญิง ชายรักชาย ผู้ที่รักสองเพศและผู้ข้ามเพศ) หรือที่ปัจจุบันเรียกอีกอย่างว่า “LGBTQ” (Questioning or Queer) ซึ่งจะมีทั้งพวกเกย์ เลสเบียน ทอม กระเทย และอีกหลายกลุ่มซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ที่เขามองว่าคนทุกเพศควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีอคติหรือแบ่งแยกระหว่างเพศหรือความแตกต่างทางเพศไม่อาจนำมาเป็นข้ออ้างในการเลือกปฏิบัติ การแบ่งแยก การกีดกันหรือการจำกัดสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและสวัสดิการของรัฐ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มคนที่นิยามตนเองว่าเป็น Non-binary gender คือกลุ่มคนที่มีสำนึกหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ใช่ชายหรือหญิงตามบรรทัดฐานของสังคม อาจจะมีหลากหลายเพศสภาพแล้วแต่การนิยามและการแสดงออก (ซีรา ทองกระจ่าย. 2561) ในหลาย ๆ ประเทศจึงมีคนที่ใช้ชีวิตคู่ร่วมกับคนที่มีเพศเดียวกับตนเอง และอยู่ร่วมกันเฉกเช่นชายและหญิงที่เป็นคู่รักต่างเพศ พวกเขาจึงมองว่าการใช้ชีวิตคู่เช่นนี้ไม่มีความมั่นคงและปลอดภัยเลยทั้งในด้านการจัดการทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งและการลงนามในเรื่องของการตัดสินใจรักษาพยาบาล และเรื่องอื่น ๆ หรืออีกนัยหนึ่งคือขาดหลักประกันในการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันนั่นเอง ฉะนั้น หลายประเทศจึงมีการรวมกลุ่มของคนรักเพศเดียวกันเพื่อต่อสู้เรียกร้องให้รัฐบาลเห็นความสำคัญของการใช้ชีวิตคู่โดยมีกฎหมายรองรับ ประเทศแถบทวีปยุโรปถือว่าเป็นกลุ่มประเทศที่มีการผ่านกฎหมายการสมรสเพศเดียวกันมากที่สุดโดยประเทศเนเธอร์แลนด์เป็นประเทศแรกในโลก เริ่มจากการมีกฎหมายห้ามมิให้มีการแบ่งแยกหรือกีดกันไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม (Discrimination against any person, not just a homosexual) แต่ภายหลังมีคู่รักเพศเดียวกันเรียกร้องให้มีกฎหมายคุ้มครองการสมรสของคนเพศเดียวกัน จึงเกิดกฎหมายที่ให้คนเพศเดียวกันอยู่กินกันได้แบบ Domestic Partnerships ก่อน ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลสองคนซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว เลือกที่จะมาใช้ชีวิตด้วยกันมีความสัมพันธ์กันคล้ายกับเป็นคู่ชีวิตและมาจดทะเบียนกันเพื่อที่จะให้ได้รับสิทธิประโยชน์บางอย่างตามที่กฎหมายกำหนด เช่น สิทธิในการได้รับมรดกหากคู่รักฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย สิทธิในการได้รับสิทธิประโยชน์จากการทำงานของอีกฝ่ายหนึ่งรวมถึงการประกันสุขภาพ สิทธิในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่ง และสิทธิในการยื่นภาษีร่วมกัน (Government of the Netherlands. 2019) แต่การจดทะเบียนเป็นคู่ชีวิตแบบนี้ยังไม่เพียงพอ ต่อมาภายหลังเกิดแรงกดดันของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศซึ่งมารวมตัวประท้วงกันนอกรัฐสภาทุกวันเพื่อให้มีการผ่านกฎหมายการสมรสเพศเดียวกัน แต่ก็มีทั้งฝ่ายที่คัดค้านและเห็นด้วย โดยฝ่ายที่คัดค้านให้เหตุผลว่าการสมรสเพศเดียวกันทำให้สถาบันครอบครัว

เสื่อมลง แต่อีกฝ่ายเห็นว่าไม่ควรไปจำกัดสิทธิของพวกเขา และระหว่างที่รัฐบาลกำลังพิจารณาร่างกฎหมายอยู่นั้น มี จนภายหลังรัฐบาลก็ได้ผ่านกฎหมายอนุญาตให้มีการสมรสเพศเดียวกันขึ้นใน พ.ศ. 2544 ซึ่งในประเทศนี้การสมรสเพศเดียวกันถือว่าเป็นสิ่งที่ปกติมาก มีคู่รักเพศเดียวกันจดทะเบียนสมรสและอยู่กินกันฉันท์สามีภรรยาทั่ว ๆ ไปหลายคู่และก็มีการหย่าร้างตามปกติด้วย (Dittrich, 2011)

การผ่านกฎหมายรับรองการสมรสเพศเดียวกันของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น ส่งผลกระทบอย่างเป็นวงกว้างในทวีปยุโรปเพราะมีอีกหลายประเทศที่มีการเรียกร้องสิทธิ โดยสองปีต่อจากนั้นประเทศเบลเยียมเป็นประเทศที่สองของโลกที่อนุญาตให้มีการสมรสเพศเดียวกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย นำโดยกลุ่มสิทธิเกย์และเลสเบี้ยนที่ใหญ่ที่สุดคือกลุ่ม Holebifederatie กัดดันรัฐบาลให้เปลี่ยนคำจำกัดความของคำว่า “การสมรส” ให้รวมถึงการสมรสของคนเพศเดียวกันด้วย ซึ่งในที่สุดรัฐบาลก็แก้ไขกฎหมายให้การสมรสนั้นรวมถึงคนรักเพศเดียวกัน ผลของการผ่านกฎหมายนี้ทำให้คนรักเพศเดียวกันมีสิทธิเหมือนกับคนรักต่างเพศเกือบทุกประการ เช่น สิทธิในทรัพย์สินร่วมกัน สิทธิในการรับมรดกสิทธิในการยื่นแบบภาษีเงินได้ร่วมกัน โดยกฎหมายนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ 2546 (Robinson, 2003) ต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ 2548 ประเทศสเปนเป็นประเทศที่สามของโลกที่แก้ไขกฎหมายอนุญาตให้มีการสมรสเพศเดียวกันโดยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งเพิ่มข้อความว่า “การสมรสไม่จำเป็นจะเป็นการสมรสเพศเดียวกันหรือต่างเพศให้ผลเหมือนกัน” ซึ่งการให้สิทธิต่าง ๆ แก่คู่สมรสเพศเดียวกันนี้ ทำให้ประเทศสเปนได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ให้สิทธิแก่เกย์มากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม หลังจากที่มีการแก้ไขกฎหมายแล้ว ก็ยังมีกลุ่มผู้คัดค้านหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก นิกายโปรเตสแตนต์ออร์ทอดอกซ์ กลุ่มชุมชนชาวยิว แสดงความไม่พอใจเนื่องจากการยินยอมให้มีการสมรสเพศเดียวกันนี้เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ขัดต่อส่วนรวมและขัดต่อหลักคำสอนของศาสนาและหลักศีลธรรม เพราะเขาเชื่อว่าการสมรสและอยู่กินระหว่างชายและหญิงเท่านั้นเป็นโครงสร้างพื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรม และเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีของชาวยิวและชาวคริสต์ หากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการแต่งงานนี้ ก็ควรจะขอความเห็นชอบหรือประชามติจากประชาชนด้วย แต่กลุ่มที่สนับสนุนก็ให้เหตุผลว่ามนุษย์ควรมีสิทธิที่จะเลือกคนที่จะนอนเคียงข้างหรือเลือกอยู่กับคนที่คิดว่าดีที่สุดไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม (DW, 2004) นอกจากนี้ในยุโรปมีประเทศที่มีกฎหมายรับรองสิทธิของคนรักเพศเดียวกันคือประเทศสวีเดน (Zeldin, 2009)

นอกเหนือจากทวีปยุโรปแล้วนับตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ.2558 ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศที่ 21 ของโลกที่มีกฎหมายรับรองการสมรสเพศเดียวกันในทุก ๆ รัฐ (ซึ่งก่อนหน้านี้มีเพียงบางรัฐเท่านั้น) ก่อนหน้านั้นมีกฎหมายฉบับหนึ่งเรียกว่า “Defense of Marriage Act” (DOMA) เป็นกฎหมายที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ.2539 ในสมัยประธานาธิบดีบิล คลินตัน ซึ่งเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลาง (Federal Law) กฎหมายฉบับนี้บัญญัติว่าการสมรสจะมีได้เฉพาะชายและหญิงเท่านั้น แต่กระนั้นกฎหมายก็ไม่ได้ห้ามที่แต่ละรัฐจะรับรองการสมรสเพศเดียวกัน เพียงแต่กำหนดข้อห้ามในเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของการเป็นคู่สมรสเท่านั้น ซึ่งสิทธิต่าง ๆ นี้จะไม่เท่าเทียมกับการสมรสระหว่างชายและหญิง และกฎหมายยังมิข้อกำหนดดีกว่าอนุญาตให้แต่ละรัฐปฏิเสธหรือไม่รับรองการสมรสเพศเดียวกันที่ทำในรัฐอื่น ๆ ได้ และกฎหมายยังมีข้อห้ามมิให้คู่สมรสที่เป็นเพศเดียวกันได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเป็นคู่สมรสภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลาง เช่น มาตรา 3 บัญญัติไม่รับรองการสมรสเพศเดียวกัน โดยเฉพาะในเรื่องของสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ เช่น การได้รับประโยชน์ในกรมธรรม์จากการเป็นลูกจ้างในหน่วยงานของรัฐ สิทธิในประกันสังคมของการเป็น คู่สมรส การเข้าเมือง การล้มละลาย และการยื่นภาษีเงินได้ร่วมกัน

การสมรสเพศเดียวกันในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นแต่ละรัฐมีข้อกำหนดแตกต่างกัน เช่น บางรัฐให้มีการจดทะเบียนความสัมพันธ์กันได้แบบที่เรียกว่า Civil Unions หรือบางรัฐอนุญาตให้จดทะเบียนแบบ Domestic Partnerships เท่านั้น การจดทะเบียนทั้งสองประเภทนี้ถูกบัญญัติขึ้นโดยมีข้อกำหนดว่าอนุญาตให้คู่รักเพศเดียวกันอยู่กินหรือมีความสัมพันธ์หรือมีความผูกพันกันอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน แต่ไม่ได้เรียกว่าเป็นการสมรส การจดทะเบียนทั้งสองประเภทนี้มีข้อแตกต่างกันและแตกต่างจากการสมรสที่เรียกว่า Marriage ด้วย กล่าวคือ Civil Unions หมายถึงการที่คู่รักตกลงใจที่จะอยู่กินกัน โดยผลของการจดทะเบียนประเภทนี้มีผลเฉพาะในรัฐที่ตนเองอาศัยเท่านั้น ไม่สามารถจะไปกล่าวอ้างว่าได้จดทะเบียนความสัมพันธ์โดย

ถูกต้องในรัฐอื่น ๆ ได้ การจดทะเบียนความสัมพันธ์นี้คู่รักเพศเดียวกันจะมีสิทธิและหน้าที่ไม่แตกต่างจากการสมรสแบบ Marriage แต่สิทธิต่าง ๆ ที่มินั้นจะอยู่ในระดับรัฐเท่านั้น ไม่รวมถึงการจะไปเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายในระดับรัฐบาลกลาง ส่วนการจดทะเบียนความสัมพันธ์แบบหุ้นส่วนชีวิต (Domestic Partnerships) นั้น หมายถึง การที่บุคคลสองคนซึ่งบรรลุนิติภาวะหรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว เลือกที่จะมาใช้ชีวิตด้วยกันมีความสัมพันธ์กันคล้ายกับเป็นคู่ชีวิตกัน โดยการใช้ชีวิตคู่ประเภทนี้จะมีในบางรัฐเท่านั้น และหากคู่ใดที่ยอมผูกพันตนมาใช้ชีวิตร่วมกันนั้นจะต้องมีการไปจดทะเบียนกันก่อนเพื่อที่จะให้ได้รับสิทธิประโยชน์บางอย่างตามที่กฎหมายของแต่ละรัฐกำหนด ทั้งนี้สิทธิประโยชน์เหล่านี้ไม่รวมถึงสิทธิตามที่รัฐบาลกลางกำหนดเนื่อง สิทธิประโยชน์ที่คู่รักเพศเดียวกันจะได้รับภายหลังจากจดทะเบียน Civil Unions และ Domestic Partnerships นั้น ได้แก่ สิทธิในการได้รับมรดกหากคู่รักฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย สิทธิในการได้รับสิทธิประโยชน์จากการทำงานของอีกฝ่ายหนึ่ง รวมถึงการประกันสุขภาพ สิทธิในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่ง สิทธิในการยื่นภาษีร่วมกัน เป็นต้น (Winsor. 2017)

สำหรับในทวีปเอเชีย สาธารณรัฐจีน (ประเทศไต้หวัน) นับเป็นประเทศแรกที่ยกเลิกกฎหมายที่ห้ามคู่รักเพศเดียวกันแต่งงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายตามคำตัดสินของศาลฎีกา โดยคณะผู้พิพากษาศาลฎีกามีคำพิพากษาว่ากฎหมายฉบับที่ห้ามการแต่งงานของคู่รักเพศเดียวกันเป็นกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญที่กำหนดคุ้มครองเสรีภาพการแต่งงานและความเสมอภาค และสั่งให้แก้ไขหรือออกกฎหมายฉบับใหม่แทนที่ภายใน 2 ปี หากแต่ในขณะนั้นบริบททางสังคมก็ยังคงมีกลุ่มบุคคลจำนวนมากที่ได้แสดงความคิดเห็นไปในทางคัดค้านการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จึงทำให้ยังไม่ได้มีการแก้ไขกฎหมายตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ผลที่ออกมาเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 คือประชาชนประเทศไต้หวันได้ลงประชามติไม่เห็นด้วยกับการสมรสอย่างถูกต้องตามกฎหมายของเพศเดียวกัน (Nation TV. 2561; The Momentum. 2561) ต่อมารัฐบาลไต้หวันได้เดินหน้าผลักดันกฎหมายนี้โดยไม่ฟังเสียงประชามติ ซึ่งในทางปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำได้เพราะการลงประชามติไม่มีผลผูกมัดตามกฎหมาย แม้การผ่านกฎหมายการแต่งงานของเพศเดียวกันจะเป็นเรื่องที่ดีในด้านการสร้างสังคมที่ยอมรับความหลากหลาย แต่ประชาชนส่วนหนึ่งกลับไม่พอใจ และในที่สุดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 รัฐสภาก็ได้ผ่านกฎหมายการสมรสเพศเดียวกันมีผลให้การสมรสเพศเดียวกันในประเทศนี้ถูกต้องตามกฎหมายและถือเป็นประเทศแรกในเอเชียที่มีกฎหมายฉบับนี้ (CNN. 2019) แต่ทว่ากฎหมายฉบับนี้ (Enforcement Act of Judicial Yuan Interpretation No. 748) จะรับรองสิทธิของคู่สมรสเพศเดียวกันระหว่างชาวไต้หวันด้วยกันเอง และจะรับรองสิทธิเฉพาะในกรณีที่ LGBTQ ชาวไต้หวันมีคู่สมรสที่มาจากประเทศที่ประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แล้วเท่านั้น ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศของไต้หวันระบุว่าประเทศที่จะให้การรับรองมีทั้งหมด 26 ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา, ออสเตรเลีย, ออสเตรีย, เบลเยียม, บราซิล, แคนาดา, โคลอมเบีย, เดนมาร์ก, ฟินแลนด์, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, ไชล์แลนด์, ไอร์แลนด์, ลักเซมเบิร์ก, มอลตา, เม็กซิโก, เนเธอร์แลนด์, นิวซีแลนด์, นอร์เวย์, โปรตุเกส, แอฟริกาใต้, สเปน, สวีเดน, สหราชอาณาจักร, สหรัฐอเมริกา และอุรุกวัย คาดการณ์ว่าสังคมผู้มีความหลากหลายทางเพศจะยังคงเดินหน้าเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันทางเพศในประเด็นที่ครอบคลุมมิติอื่น ๆ ต่อไป เช่น การสมรสกับชาวต่างชาติที่ไม่ได้มาจากประเทศที่ยังไม่ประกาศใช้กฎหมายสมรสเพศเดียวกัน รวมถึงสิทธิในการรับบุตรบุญธรรมร่วมกัน เพื่อปูทางไปสู่การสร้างสังคมที่เท่าเทียมกันอย่างแท้จริงในอนาคต อนึ่ง เมื่อวันที่ 20 พ.ศ. 2562 นายฉินจงเจี้ยน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยของไต้หวัน เปิดเผยว่าไต้หวันจะเริ่มต้นจดทะเบียนสมรสให้แก่คู่รักเพศเดียวกันในวันที่ 24 พฤษภาคมนี้ โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการเตรียมความพร้อมและฝึกอบรมข้าราชการและบุคลากรทุกคนเพื่อรองรับการจดทะเบียนสมรสที่จะเกิดขึ้น พร้อมทั้งเน้นย้ำให้ทุกคนปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมและให้เกียรติซึ่งกัน และกันโดยไม่คำนึงถึงเพศและเชื้อชาติ (ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. 2562) จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกให้ความสำคัญกับการสมรสของเพศเดียวกันมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเริ่มจากประเทศในทวีปยุโรปก่อน ตามมาด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศในแถบลาตินอเมริกา เช่น ประเทศอาร์เจนตินาเป็นประเทศแรกใน พ.ศ. 2553 ประเทศโคลอมเบีย ประเทศบราซิล ประเทศอุรุกวัย และล่าสุด คือ ประเทศสาธารณรัฐจีน (ประเทศไต้หวัน) ของทวีปเอเชีย และจากการผ่านกฎหมายในไต้หวันทำให้เกิดแรงกระแสนเรียกร้องสิทธิในประเทศเกาหลีใต้ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยมีการเรียกร้องให้แก้ไขกฎหมายเพื่อให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถอยู่กินร่วมกันได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยกลุ่มที่เรียกร้องมีหลายกลุ่มและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กลุ่มที่ผลักดันหรือมีความต้องการให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น เป็นที่แน่นอนคือกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการที่ยังไม่มีกฎหมายใช้บังคับ เช่น กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งองค์กรที่ทำงานที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ มูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ องค์กรสิทธิมนุษยชน มูลนิธิธีรนาถ กาญจนอักษร ตัวแทนกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ มูลนิธิอัญญาณี กลุ่มสะพาน กลุ่มฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย องค์กรบางกอกเรนโบว์ เป็นต้น แนวคิดในการผลักดันให้มีการสมรสเพศเดียวกันนี้ถือได้ว่ามีรูปแบบที่ไม่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งทุกประเทศล้วนแล้วแต่เริ่มมาจากการที่คู่รักเพศเดียวกันไปยื่นขอจดทะเบียนสมรสกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐปฏิเสธ ในประเทศไทยเช่นเดียวกัน กล่าวคือในปี 2012 คุณนที ธีระโรจนพงษ์ ซึ่งเป็นนักเคลื่อนไหวและเป็นประธานกลุ่มเกย์การเมืองไทย และคุณอรุณพล จันทวี คู่รักเพศเดียวกันได้ไปยื่นขอจดทะเบียนสมรส ณ ที่ว่าการอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ แต่เจ้าหน้าที่รัฐปฏิเสธ คำขอจดทะเบียนสมรสโดยให้เหตุผลว่าไม่สามารถกระทำได้เพราะขัดกับหลักกฎหมายไทย ซึ่งตามกฎหมายไทยแล้วในเรื่องนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 หมวด 2 มาตรา 1448 กำหนดเงื่อนไขแห่งการสมรสไว้ว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายและหญิงมีอายุสิบเจ็ดปีบริบูรณ์” มาตรา 1457 กำหนดว่า “การสมรสตามกฎหมายจะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น” และมาตรา 1458 กำหนดว่า “การสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามีภรรยาและต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนและให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้” การที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้ ทำให้คู่สมรสตามกฎหมายไทยต้องเป็นคู่สมรสที่เป็นชายและหญิงเท่านั้น ฉะนั้น กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนี้จึงเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลเพศเดียวกันที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันไป ตัวอย่างของการเสียสิทธิตามกฎหมาย เช่น หากมีการทำมาหาได้ร่วมกัน และฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิตโดยมิได้ทำพินัยกรรม ทรัพย์สินของฝ่ายที่เสียชีวิตก็ต้องตกเป็นมรดกของทายาทตามกฎหมายของผู้นั้น เช่น บิดามารดา พี่น้อง เป็นต้น จากนั้นกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจึงมีการร้องเรียนไปยังคณะกรรมการด้านกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร เมื่อปี พ.ศ. 2555 คณะกรรมการด้านกฎหมายฯ จึงตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ แล้วพบอุปสรรคทางกฎหมายหลายประการที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรส คณะทำงานจึงเสนอแนวคิดที่ว่า น่าจะมี “ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต” ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน แล้วจะเสนอให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากหลายพรรคการเมืองผลักดันร่างกฎหมายนี้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาต่อไป แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้หยุดชะงักในพ.ศ. 2557 ด้วยเหตุผลทางการเมืองของประเทศ ต่อมาใน พ.ศ. 2559 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินงานพิจารณาศึกษาและปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ทว่าบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้ให้ศักดิ์ศรี สิทธิ ความเสมอภาคเทียบเท่าการสมรสและคู่สมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

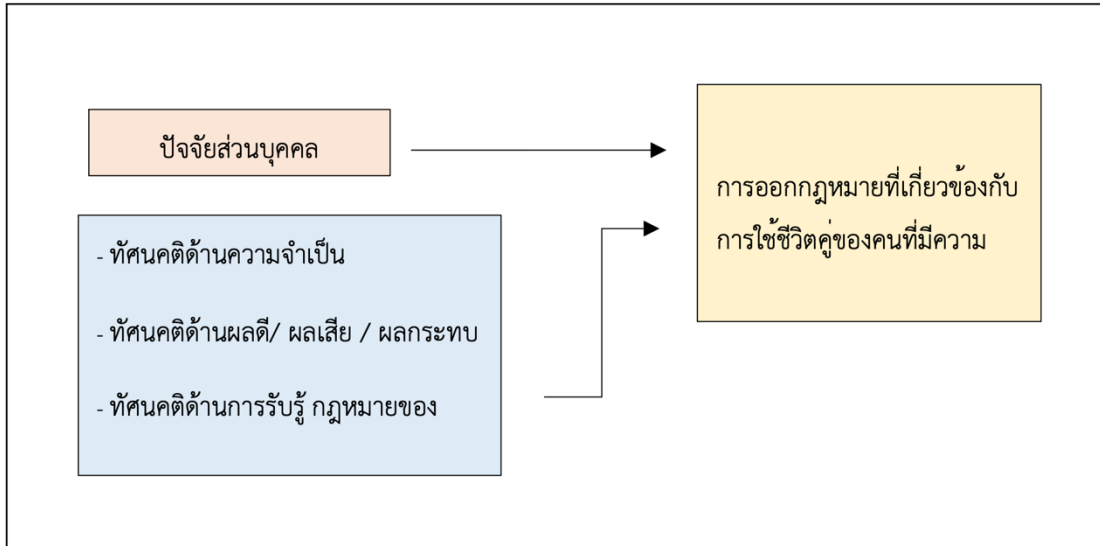
ประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่วิพากษ์วิจารณ์ในสังคมว่าการอยู่กินร่วมกันของบุคคลเพศเดียวกันสมควรที่จะมีกฎหมายรับรองหรือไม่ หรือแม้แต่ฝ่ายที่เห็นว่าควรมีการรับรองสถานะทางกฎหมายก็ยังมีความเห็นที่แตกต่างกันไปอีกว่าควรจะมีเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อให้คู่สมรสไม่ว่าจะต่างเพศกันหรือเพศเดียวกันมีสถานะ สิทธิ และหน้าที่ที่เท่าเทียมกัน แต่ก็มีอีกความเห็นหนึ่งว่าควรบัญญัติเป็นกฎหมายแยกต่างหาก (ชวินโรจน์ ธีรพัชรพร และภาณุมาศ ขัดเงางาม. 2560) จึงเห็นได้ว่าความคิดเห็นในเรื่องนี้ยังมีความหลากหลายอยู่ระหว่างเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยให้มีกฎหมายรองรับ หรือหากเห็นด้วยว่ามีกฎหมายรองรับ ควรบัญญัติเป็นกฎหมายอย่างไร ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาทัศนคติของเยาวชนเนื่องจากเห็นว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นกลุ่มเยาวชนที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์และน่าจะเป็นผู้ที่มีความคิดก้าวหน้า โดยเลือกที่จะศึกษาเฉพาะกลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากเห็นว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้มีกลุ่มนิสิตที่เป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมาก จึงต้องการที่จะสอบถามว่าบุคคลเหล่านี้มีความคิดเห็นประการใดต่อการสมรสเพศเดียวกันนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อการสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน
2. เพื่อหาเหตุผลของการสนับสนุนหรือคัดค้านการออกกฎหมายการสมรสเพศเดียวกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมคือทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เชิงปริมาณ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทุกเพศและทุกชั้นปีที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) จำนวน 453 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์เกี่ยวกับการสำรวจความคิดเห็นในประเด็นเรื่องการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกันทางกฎหมาย โดยมาจากการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บทความทั้งไทยและต่างประเทศ กฎหมายการสมรสเพศเดียวกันในต่างประเทศ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข่าวต่าง ๆ

1.3 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและดำเนินการจัดทำแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Docs และส่งไปยังนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับการตอบกลับจำนวน 453 คน

1.3.2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความถี่และค่าร้อยละในรูปตารางสถิติและเพื่อผู้อ่านจะได้ทำความเข้าใจที่สะดวกยิ่งขึ้น

1.3.3 กรณีที่กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้งเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล

2. เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นิสิตทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก ครอบคลุมไปทุกชั้นปี โดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศทางเลือกนั้น ผู้วิจัยคัดเลือกด้วยการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และสำหรับกลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง ผู้วิจัยคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวนทั้งหมด 15 คน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ เจริญปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ทักษะคติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีต่อการสมรสเพศเดียวกัน

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์แสดงข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คือ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ในด้านอายุ เพศ รสนิยมทางเพศและความคิดเห็นเกี่ยวกับเพศวิถีของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 36.4 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี, ร้อยละ 27.4 อายุ 20 ปี, ร้อยละ 17.7 อายุ 21 ปี, ร้อยละ 7.1 อายุ 22 ปี, ร้อยละ 5.5 อายุ 23 ปี และร้อยละ 6 อายุ 24 ปี เพศหญิงตอบแบบสอบถามร้อยละ 48.8, เพศชายร้อยละ 30.7, เพศทางเลือกร้อยละ 17.7 และไม่ระบุเพศร้อยละ 2.9

สำหรับรสนิยมทางเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม รสนิยมรักเพศตรงข้ามร้อยละ 58.3 รักเพศเดียวกันร้อยละ 18.8 กลุ่มที่รักทั้ง 2 เพศ (Bisexual) ร้อยละ 16.6 ไม่ระบุเพศร้อยละ 4 และไม่ประสงค์จะตอบ ร้อยละ 2.4

สำหรับประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการเลือกเพศวิถีหรือการมีรสนิยมทางเพศนั้น ร้อยละ 48.1 คิดว่าบุคคลเลือกที่จะเป็นเอง, ร้อยละ 18.3 เชื่อว่าเป็นมาแต่กำเนิด, ร้อยละ 17.7 คิดว่าเกิดจากการเลี้ยงดูหรือสภาพแวดล้อม, ร้อยละ 11.4 คิดว่าบุคคลเห็นตัวอย่างจากคนในสังคมจึงเลือกที่จะเป็น และเหตุผลอื่น ๆ ร้อยละ 4.5

1.2 จากการสำรวจเมื่อถามว่าทราบว่ามีประเทศไทยมีความพยายามร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ..... เพื่อให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถอยู่กินกันได้โดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ส่วนใหญ่ร้อยละ 57 ทราบ และร้อยละ 43 ไม่ทราบว่ากำลังมีความพยายามในการร่างกฎหมายดังกล่าวอยู่

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมายรับรองสถานะการใช้ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกัน ร้อยละ 96.5 เห็นว่ามีความจำเป็น และร้อยละ 3.5 เห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องมีกรออกกฎหมายดังกล่าว

1.4 เหตุผลหลักในการสนับสนุนความคิดเห็นว่าควรมีกฎหมายรับรองสถานะของการใช้ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกันนั้น ความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ร้อยละ 92.05 เห็นว่าคนทุกคนไม่ว่าเพศใดก็ตามควรมีสสิทธิเท่าเทียมกัน รองลงมาคือร้อยละ 73.06 เห็นว่าคนไทยควรเปิดกว้างต่อความคิดใหม่ ๆ ถัดมาคือร้อยละ 63.13 เห็นว่ากลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้คนในสังคม ถัดมาคือร้อยละ 38.18 เห็นว่าหากไม่มีกฎหมายรับรองสถานะการใช้ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกันแล้วจะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และน้อยที่สุดคือความคิดเห็น อื่น ๆ ร้อยละ 1.76

1.5 ความเห็นต่อผลกระทบเชิงบวกต่อการมีกฎหมายรับรองสถานะภาพการใช้ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกัน ปรากฏตามตารางที่ 1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นด้านผลกระทบเชิงบวกของการมีกฎหมายรับรองสถานะภาพการใช้ชีวิตของคู่รักเพศเดียวกัน

ประเด็น	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เป็นการเพิ่มโอกาสทางสังคม	340	75.05
2. เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น	232	51.21
3. ทำให้กลุ่มคนรักเพศเดียวกันเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	284	62.69
4. เปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนรักเพศเดียวกันได้	340	75.05
5. เกิดความเข้าใจของคนในสังคมมากขึ้น	315	69.53
6. ทำให้คนต่างชาติมองคนไทยดีขึ้น	104	22.95
7. เหตุผลอื่น ๆ	12	2.64

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันทัศนคติของเยาวชนจะเป็นความคิดที่สมัยใหม่คือให้โอกาสคนกลุ่มนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจของคนในสังคมและเพื่อต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนรักเพศเดียวกันและรู้สึกว่าการกลุ่มคนรักเพศเดียวกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.6 เหตุผลหลักที่สนับสนุนความคิดเห็นว่าไม่ควรมีกฎหมายรับรองสถานะทางกฎหมายของการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกัน ได้แก่ ร้อยละ 3.31 เห็นว่าขัดต่อประเพณีไทย, ร้อยละ 3.31 เห็นว่าเป็นเรื่องที่ผิดธรรมชาติ, ร้อยละ 3.09 เห็นว่าก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม, ร้อยละ 2.20 เห็นว่าเป็นเหตุผลในเรื่องความเชื่อหรือข้อห้ามทางศาสนา, ร้อยละ 1.3 เห็นว่าผิดศีลธรรม และร้อยละ 1.10 ให้เหตุผลอื่น ๆ

1.7 ความคิดเห็นต่อผลกระทบเชิงลบต่อการมีกฎหมายรับรองการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกันปรากฏตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลกระทบเชิงลบของการที่มีกฎหมายรับรองสถานะภาพการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกัน

ประเด็น	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เกิดพฤติกรรมรักร่วมเพศมากขึ้น	113	24.94
2. เสี่ยงการติดโรคทางเพศสัมพันธ์	134	29.58
3. ทำให้เกิดภาพลักษณ์ด้านลบต่อประเทศไทย	34	7.50
4. ทำให้ประชากรในประเทศลดน้อยลง	220	48.56
5. เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ	120	26.49
6. เหตุผลอื่น ๆ	14	3.09

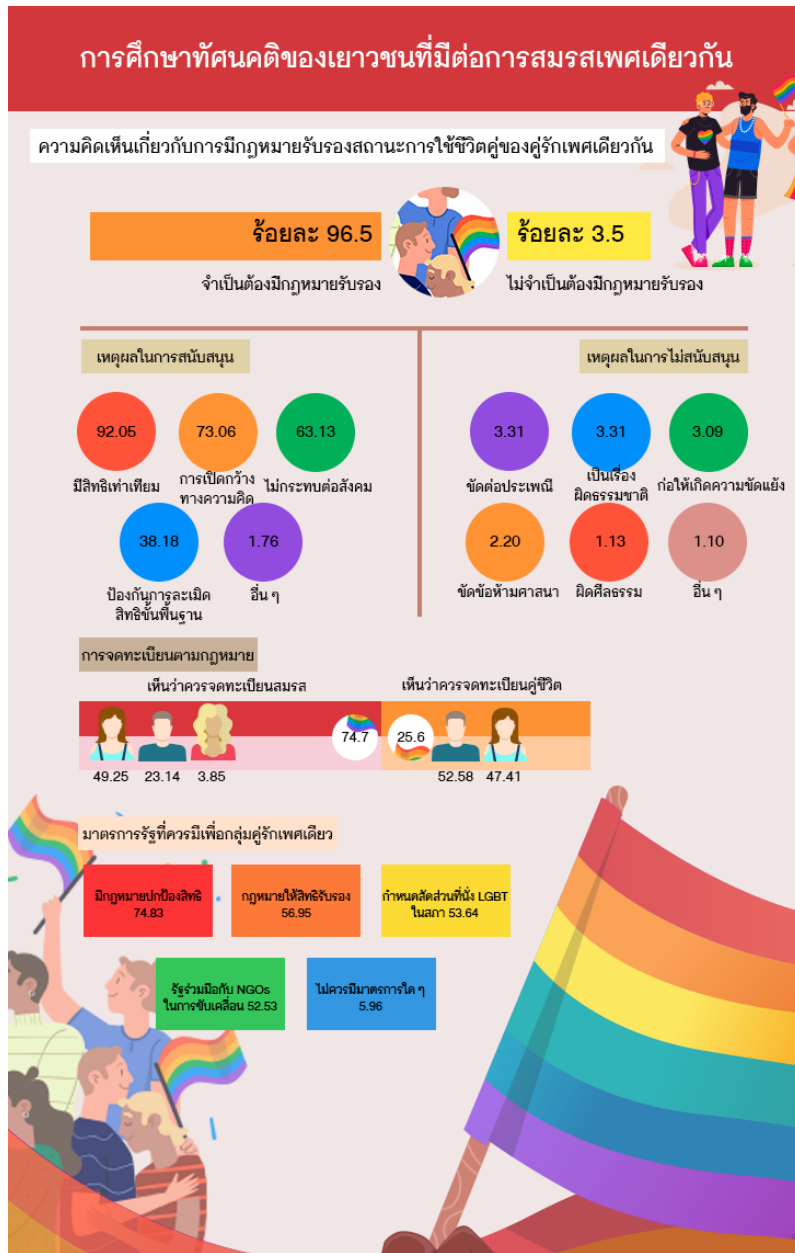
จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าในแต่ละหัวข้อมีเพียงบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยนั้นมีทัศนคติในเรื่องของการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบในด้านรักร่วมเพศ และเกรงว่าจะทำให้ประชากรในประเทศลดน้อยลงและทำให้เกิดภาพลักษณ์ด้านลบต่อประเทศไทย

1.8 จากการสำรวจว่าคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และ/หรือคนเพศเดียวกัน ควรจดทะเบียนคู่อชีวิตหรือจดทะเบียนสมรสกัน ร้อยละ 74.4 เห็นว่าควรจดทะเบียนสมรสกัน (แยกเป็นเพศหญิงร้อยละ 49.25 เพศทางเลือกร้อยละ 23.73 เพศชายร้อยละ 23.14 และไม่ระบุเพศร้อยละ 3.85) และร้อยละ 25.6 เห็นว่าควรจดทะเบียนคู่อชีวิต (แยกเป็นเพศชายร้อยละ 52.58 เพศหญิงร้อยละ 47.41 ส่วนเพศทางเลือกและที่ไม่ระบุเพศไม่มีผู้ใดเห็นด้วยกับการจดทะเบียนคู่อชีวิต)

1.9 จากการสำรวจว่ารัฐบาลควรมีมาตรการใดบ้างเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคู่รัก/คู่แต่งงานเพศเดียวกัน ร้อยละ 74.83 เห็นว่าควรมีกฎหมายที่ปกป้องสิทธิคู่รัก / คู่แต่งงานเพศเดียวกัน ร้อยละ 56.95 เห็นว่าควรมีกฎหมายที่ให้สิทธิเท่ากับคู่รัก / คู่แต่งงานต่างเพศ ร้อยละ 53.64 เห็นว่าควรกำหนดสัดส่วนที่นั่งในสภาให้คนที่มีความหลากหลายทางเพศได้เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อผลักดันกฎหมายให้กับคนกลุ่มนี้ ร้อยละ 52.53 เห็นว่ารัฐควรร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ให้ความช่วยเหลือคู่รัก/ คู่แต่งงานเพศเดียวกัน ร้อยละ 5.96 เห็นว่าไม่ควรออกมาตรการใด ๆ ทั้งสิ้น

ภาพที่ 1 แผนภาพต่อไปนี้เป็นการสรุปความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการสมรสเพศเดียวกัน ที่มา: ผู้เขียน

นอกจากนี้มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เก็บรวบรวมจากท้ายแบบสอบถามเชิงปริมาณที่เป็นกลุ่มรักต่างเพศ โดยสรุปความเห็นได้ว่าปัจจุบันในมหาวิทยาลัยมีนิสิตที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมากทั้งคู่รักชายกับชาย และหญิงกับหญิง แต่มักพบเห็นคู่ชายรักชายมากกว่าหญิงรักหญิง หรือมีบางคนก็ไม่ได้แสดงตัวตนออกมา (ซึ่งพวกเขาเองสัมผัสได้ว่าคนกลุ่มนี้คือกลุ่มคนหลากหลายทางเพศ) หรือบางคนก็ไม่สามารถระบุเพศของตนเองได้ แต่คนเหล่านี้ก็สามารถอยู่กับกลุ่มเพื่อนได้โดยสามารถเข้ากับเพื่อนได้ดี และไม่ได้ทำให้เพื่อนคนอื่นเดือดร้อน และคนกลุ่มนี้มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนพวกต่างเพศทุกประการ มีความรัก ความห่วงใย และความปรารถนาดีต่อคู่รักเพศเดียวกัน บางคนใช้เงินกระเป๋าเดียวกัน และปัจจุบันมีการแสดงออกมากขึ้นโดยเฉพาะการแต่งกาย เพราะยุคสมัยนี้รับททางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปมาก พวกตนเห็นว่าควรคุ้มครองสิทธิให้คนรักเพศเดียวกันด้วย ไม่ว่าจะคนเราจะเกิดเป็นเพศไหนหรือเลือกที่จะเป็นเพศใดก็ตาม ควรได้รับสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการ ดังนั้น สังคมควรปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองคนกลุ่มนี้ได้แล้วเพราะโลกเริ่มเปลี่ยนไปแล้ว

กลุ่มรักเพศเดียวกันให้ข้อคิดเห็นว่า ถึงแม้ว่าพวกตนจะเป็นชายรักชาย หรือหญิงรักหญิงก็ตาม พวกตนควรมีสติในความรักเทียบเท่ากับคนรักต่างเพศ สังคมควรจะยอมรับได้แล้ว เพราะบิดามารดาของพวกตนก็ปรับเปลี่ยนทัศนคติและยอมรับพวกตนแล้ว คือจะเป็นเพศใดก็ได้แต่ขอให้เป็นคนดีก็พอ พวกตนจึงอยากให้สังคมยอมรับมากขึ้น เพราะเท่าที่สัมผัสคือกลุ่มเพื่อนยอมรับพวกตนได้ แต่เพื่อนผู้หญิงจะยอมรับพวกตนได้มากกว่าเพื่อนผู้ชาย นอกจากนี้กลุ่มคนหลากหลายทางเพศควรมีสติในการสร้างครอบครัวเช่นเดียวกับชายและหญิงทั่วไป เพราะนอกจากสิทธิในการอยู่กินฉันสามีภรรยาแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่านั้นก็คือสิทธิในการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน รวมทั้งสิทธิในการรับมรดกของกันและกัน เพราะถือว่าพวกเขาทำมาหาได้ร่วมกันมา จะนำทรัพย์สินไปให้คนที่ไม่ได้ทำมาหากินร่วมกันได้อย่างไร แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นญาติก็ตาม มันเป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมสำหรับคู่รักเพศเดียวกัน จึงต้องการให้หน่วยงานภาครัฐบูรณาการประชาสัมพันธ์ และทำความเข้าใจกับสังคมก่อนเพื่อปรับทัศนคติของคนในสังคม

สำหรับการออกกฎหมายนั้น กลุ่มตัวอย่างบางคนเคยเรียนวิชาสิทธิมนุษยชนมา และรับรู้จากอาจารย์และจากการนำเสนอของเพื่อนร่วมชั้นเรียนว่าต่างประเทศมีการคุ้มครองสิทธิให้แก่คนหลากหลายทางเพศหลายด้าน โดยเฉพาะในยุโรป มีการออกกฎหมายให้คู่รักเพศเดียวกันแต่งงานกันได้ ซึ่งสิ่งนี้เป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานเช่นกัน แต่บางส่วนก็ให้ความเห็นโดยรวมว่ายังไม่ทราบเนื้อหาของกฎหมายที่กำลังจะมีขึ้นในประเทศไทยเท่าใดนัก แต่ของต่างประเทศจะทราบจากการออกข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ ก็ดีใจและยินดีกับประเทศเหล่านั้นมากที่คนหลากหลายทางเพศจะได้รับการคุ้มครองสิทธิเท่าเทียมกับคู่รักต่างเพศ และรอคอยอย่างมีความหวังอย่างยิ่งว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายคุ้มครองสิทธิในการใช้ชีวิตคู่บ้าง

ส่วนที่ 2 เหตุผลของการสนับสนุนหรือคัดค้านการออกกฎหมายการใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน และ/หรือการสมรสเพศเดียวกัน

ผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 15 คน เพื่อหาเหตุผลของการสนับสนุนการออกกฎหมายการสมรสเพศเดียวกัน ผู้วิจัยขอสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

การสมรสโดยมีกฎหมายเป็นฐานรองรับหรือการมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติชีวิตคู่ชีวิตนั้นนับว่าเป็นการเปิดพื้นที่แห่งการยอมรับและเคารพกันในเรื่องของ “ความหลากหลายทางเพศ” ของปัจเจกชนแต่ละบุคคลกล่าวคือ ปัจจุบันนี้ค่านิยมและรสนิยมทางเพศของแต่ละบุคคลในสังคมปัจจุบันนั้นไม่ได้มีเพียงแค่เพศชายรักเพศหญิงเท่านั้น เพราะปัจจุบันความรักนั้นไม่ได้จำกัดขอบเขตในเรื่องเพศอีกต่อไป ค่านิยมดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเนื่องมาจากสภาพสังคมที่มีการเปิดกว้างและมีการยอมรับอย่างเป็นหลักสากลมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการเสนอร่างพระราชบัญญัติชีวิตคู่ชีวิตถือเป็นการสร้างบรรทัดฐาน วัฒนธรรม และค่านิยมใหม่ รวมถึงการสร้างความเข้าใจทางเพศให้กับสังคมไทยอันนำไปสู่ความเท่าเทียมและเสมอภาค อีกทั้งยังเพื่อขจัดอคติหรือการแบ่งแยกเรื่องเพศ ดังการสัมภาษณ์ที่ว่า “เห็นด้วยกับการสมรสเพศเดียวกัน เพราะกฎหมายควรมีการเปิดกว้าง และต้องทำความเข้าใจถึงสภาพปัจจุบันที่ไม่ได้มีแค่เพศชายและเพศหญิงที่รักกัน แต่มนุษย์ทุกคนไม่ว่าเพศไหนก็สามารถมีความรักกันได้ ดังนั้น ผู้ร่างกฎหมายควรเล็งเห็นถึงสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป” (ก., ข., ง., จ. และ ฉ. สัมภาษณ์. 2563.)

“การเสนอร่างพระราชบัญญัติชีวิตคู่ชีวิตเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลต่าง ๆ สามารถกระทำการได้อย่างไม่มีคำว่า “เพศ” เป็นข้อจำกัดในการแบ่งแยก ซึ่งนับว่าเป็นข้อดีที่สังคมและประเทศชาติกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้กับทุกคนยอมรับในความเสมอภาคของบุคคล โดยพยายามขจัดเกณฑ์ในการแบ่งคนที่ถูกตราหน้าว่าแตกต่างออกจากคนหมู่มาก หรือที่เรียกว่า แบ่ง “พวกเขา” ออกจาก “พวกเรา” ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการแสดงออกของสังคมที่มีความหลากหลาย พระราชบัญญัติชีวิตคู่ชีวิตฉบับนี้จะกลายเป็นบรรทัดฐานสำคัญในการสร้างความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นได้ในสังคม แม้จะเป็นเพียงก้าวเล็ก ๆ แต่ก็นับว่าเป็นก้าวที่สำคัญสำหรับสังคมที่พยายามเรียกตนเองว่า สังคมประชาธิปไตย” (ค., จ., ช., ซ, ณ., และ ภ. สัมภาษณ์. 2563.)

จากการให้สัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าการมีกฎหมายหรือร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิตในสังคมนั้นนอกจากจะเป็นเครื่องมือในการเปิดพื้นที่สู่สังคมแห่งความเท่าเทียม และความเสมอภาคของบุคคลที่มีความหลากหลายในสังคมแล้วนั้น ยังเป็นเครื่องมือพิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐาน หรือสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ และคุ้มครองระหว่างเพศเดียวกัน เช่น สิทธิในการรักษาพยาบาล การจัดการทรัพย์สิน การรับสวัสดิการ การประกอบธุรกิจ อีกทั้งยังเพื่อลดการถูกตีตราทางสังคมและเพื่อป้องกันการถูกตัดโอกาสจากสังคมอันจะกระทบถึงสถาบันครอบครัวดังการสัมภาษณ์ที่ว่า “พระราชบัญญัตินี้จะเป็นใบเบิกทางของการสร้างการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมไทย ผ่านการยอมรับด้วยตัวกฎหมายเอง ทั้งยังช่วยลดความกดดันและความเครียดจากความคาดหวังของครอบครัว สังคมได้...” (ช., ค., ค., ฉ., ณ. และ ก. สัมภาษณ์. 2563.)

สรุปและอภิปรายผล

ความคิดเห็นในประเด็นเรื่องการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกันทางกฎหมาย สามารถอนุมานได้ว่าไม่ว่าผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นเพศหญิง เพศชาย กลุ่มหลากหลายทางเพศ ต่างมีความเห็นสนับสนุนการให้มีร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองชีวิตคู่ โดยเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 96.5 มีความเห็นว่าจำเป็นต้องมีการออกกฎหมาย และมีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้นที่ไม่เห็นความจำเป็นดังกล่าว โดยเหตุผลหลัก ๆ ที่สนับสนุนคือ (1) ปัจจุบันสังคมโลกได้เปลี่ยนแปลงและเป็นสังคมแห่งการยึดถือหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศเป็นหลัก (2) รัฐบาลควรเปิดกว้างต่อความคิดใหม่ ๆ (3) กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้คนในสังคม และ (4) หากไม่มีกฎหมายรับรองสถานะการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกันแล้วจะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ตามลำดับ ส่วนเหตุผลเชิงบวก คือ เห็นว่าการมีกฎหมายดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกคือ (1) เป็นการเพิ่มโอกาสทางสังคมให้กับคนกลุ่มนี้ (2) เกิดความเข้าใจของคนในสังคมมากขึ้น (3) เป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อกลุ่มคนรักเพศเดียวกันได้ (4) ทำให้กลุ่มคนรักเพศเดียวกันเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (5) เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และ (6) ทำให้คนต่างชาติมองคนไทยดีขึ้น ตามลำดับ ส่วนที่ไม่เห็นด้วยนั้นมีเพียงร้อยละ 3.5

จากข้อคิดเห็นทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จะเห็นได้ว่าทัศนคติของกลุ่มนิสิตยอมรับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น อีกทั้งยังสนับสนุนให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกันในทุกเพศ นอกจากนี้กลุ่มนิสิตมีแนวโน้มที่จะเข้าใจและทันต่อสถานการณ์ของโลกมากขึ้น กล่าวคือ นิสิตส่วนใหญ่รับรู้ว่าต่างประเทศมีกฎหมายรับรองสิทธิของคู่รักเพศเดียวกัน ในบางประเทศก็มีกฎหมายคุ้มครองชีวิต หรือบางประเทศก็ให้สิทธิมากกว่านั้นคือกฎหมายสมรสเพศเดียวกันเลย โดยแหล่งที่มาของข้อมูลส่วนใหญ่ล้วนมาจากสื่อสังคมออนไลน์ ขณะเดียวกันนิสิตที่มีความหลากหลายทางเพศต่างติดตามและเฝ้ารอว่าเมื่อไหร่ประเทศไทยจะมีกฎหมายรับรองสิทธิเช่นนี้บ้าง เพราะเห็นว่ามีการแสวงหาต่อสู้อย่างยาวนานแล้ว และสิ่งสำคัญที่สุดคือทุกคนไม่ว่าจะมีเพศสภาพแบบใดควรมีสิทธิในการสร้างครอบครัวเช่นเดียวกับชายและหญิงทั่ว ๆ ไป เพราะนอกจากสิทธิในการอยู่กินฉันสามีภรรยาแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่านั้นก็คือสิทธิในการจัดการทรัพย์สินร่วมกัน รวมทั้งสิทธิในการรับมรดกของกันและกัน เพราะถ้าวินิจฉัยได้ร่วมกันมา จะนำทรัพย์สินไปให้คนที่ไม่ได้ทำมาหากินร่วมกันได้อย่างไรแม้ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นญาติก็ตาม มันเป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรมสำหรับคู่รักเพศเดียวกันเลย

อภิปรายผล

ในส่วนของการอภิปรายผล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการรับรองการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศเดียวกันทางกฎหมาย เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุและเพศ พบว่ากลุ่มเยาวชนและผู้หญิงเห็นด้วยกับการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายและการได้รับสิทธิและผลประโยชน์ในการสมรสของคู่รักเพศเดียวกันในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมลพรรณ อิศรภักดี (2558) ที่ศึกษาทัศนคติต่อการยอมรับความหลากหลายทางเพศของกลุ่มบุคคลที่มีวัยต่างกัน รวมถึงปัจจัยส่วนบุคคลอื่น ๆ ด้วย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการสำรวจสถานะทางสังคม วัฒนธรรม และสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 และโครงการสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรม พ.ศ. 2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และพบว่ากลุ่มวัยรุ่นหรือกลุ่ม Gen Y และ Gen X มีแนวโน้มที่จะยอมรับคนรักเพศเดียวกันมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่าหรือกลุ่ม Baby Boomer ขึ้นไป อาจเป็นเพราะกลุ่มอายุ

น้อยมีความคิดเป็นของตัวเอง และไม่ชอบการถูกบังคับในกรอบประเพณี เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ในการยอมรับคนรักเพศเดียวกัน พบว่าผู้หญิงยอมรับพฤติกรรมชายทำตัวเป็นหญิงและหญิงทำตัวเป็นชายมากกว่ากลุ่มผู้ชาย

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าทัศนคติของบิดามารดาต่อบุตรที่เป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยผลักดันกฎหมายการสมรสเพศเดียวกัน และพบว่าการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมก็เป็นที่สำคัญมากต่อคนกลุ่มหลากหลายทางเพศเช่นกัน เนื่องจากการที่รัฐบาลจะออกกฎหมายการใช้ชีวิตคู่หรือการสมรสเพศเดียวกันนั้น ทัศนคติของคนในสังคมจึงควรปรับเปลี่ยน มิฉะนั้นกฎหมายฉบับนี้จะไม่สามารถออกได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาจารย์ ดร. โสภณธรรมรักษ์ (2558) ที่พบว่าบิดามารดาต้องทำความเข้าใจใหม่ว่าการเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศไม่ใช่ความผิดปกติทางจิตเวช แต่เป็นความพึงพอใจทางเพศของแต่ละคน และไม่ควรถูกแสดงความโกรธหรือความไม่พอใจต่อหน้าบุตร ควรชื่นชมในความกล้าเปิดเผยตัวตนให้คนอื่นรับรู้ จากนั้นพยายามปรับทัศนคติของตนเองต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เพราะบิดามารดาหรือคนใกล้ชิดในครอบครัวเป็นกลุ่มคนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กลายเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. กฎหมายการจดทะเบียนคู่ชีวิตหรือการสมรสเพศเดียวกัน ควรรีบออกมาบังคับใช้เพื่อให้คนกลุ่มนี้มีพื้นที่อยู่อาศัยของตนเองและมีความสุขในการใช้ชีวิตร่วมกับคนที่ตนเองรัก และถือเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์อันพึงมีพึงได้ตามหลักสิทธิมนุษยชน
2. หากมีการผ่านกฎหมายการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันแล้ว และหากเป็นไปได้ควรออกกฎหมายโดยการให้สิทธิในการจดทะเบียนสมรสมากกว่าการจดทะเบียนคู่ชีวิต เพราะการจดทะเบียนสมรสแบบชายหญิงนั้น คู่รักเพศเดียวกันน่าจะมีสิทธิมากกว่าการจดทะเบียนคู่ชีวิต
3. ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือองค์กรและมูลนิธิที่ทำงานรณรงค์สิทธิของคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และสื่อมวลชนในการรณรงค์ให้มีการนำเสนอภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจความรู้สึกนึกคิดและสิทธิของคนกลุ่มนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชีรา ทองกระจาย. 2561. **ความเท่าเทียมกันทางเพศสภาพ**. ในการพัฒนามนุษย์ในบริบทโลก. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชวินโรจน์ ธีรพัชรพร; และ ภาณุมาศ ชัดเงางาม. (2560, พฤษภาคม-สิงหาคม). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. **สมาคมนักวิจัย**. 22(2): 92-106.
- ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2562). **ชาติแรกในเอเชีย ได้หวนผ่านร่างกฎหมายสมรสเพศเดียวกัน**. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2562, จาก <https://www.thestandard.co/taiwan-legalizes-same-sex-marriage/>
- พิมลพรรณ อิศรภักดี. (2558). **ต่างวัยต่างทัศนะต่อความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อาจารย์ ดร. โสภณธรรมรักษ์. (2558). **รักลงตัว ในความหลากหลายทางเพศ**. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/28298>
- DW. (2004). **Gay Marriage upsets Spain's Catholic Church**. Retrieved on 14 March 2019, from <https://www.dw.com/en/gay-marriage-upsets-spains-catholic-church/a-1341356>
- Robison, B.A. (2003). **Same-Sex Marriage (SSM) in Belgium**. Retrieved on 14 March 2019, from http://www.religioustolerance.org/hom_mar10.htm

Winsor, Ben. (2017). **How same-sex marriage changed the U.S.** Retrieved on 14 March 2019, from <https://www.sbs.com.au/news/how-same-sex-marriage-changed-the-us>

Zeldin, Wendy. (2009). **Sweden: Same-Sex Marriage Law Passed.** Retrieved on 14 March 2019, from <https://www.loc.gov/law/foreign-news/article/sweden-same-sex-marriage-law-passed/>